

Բ. Զուարթուն բառ թէ իրենք «Զուարթուն»-ի վրայոց զնեղով չինած են «Զուարթուն»-ը, մասնոց և վայցակոց բառերուն պէս: Այս ալ չեղաւ:

Դիմաց բառը աշխարհաբարի մէջ նոյն է դիմի հետ: Դիմացը խնդրառու բառ մըն է, համազօր գրաբարի առաջի, ընդդիմ, հանդիպ և յանդիման նախադրութեանց, որոնք սեռական հոլով խնդիր կ'առնեն. առաջի Աստուծոյ, ընդդիմ զանձանակին, հանդիպ գերեզմանին, յանդիման Տանաւրին. այս բոլոր նախադրութեանց ահա աշխարհաբարի մէջ կը գլուխին դիմաց կամ դիմ բառերը:

Ասկէ դատ դիմաց բառը, իբրեւ գոյական, դիմք բառին սեռական և Տրական հոլովն է միանգամայն, որուն քացառականը կ'ըլլայ ի դիմաց և կը նշանակէ մէկու մը կրողն. ի դիմաց այս ինչ անձի կամ մարմնի խօսիլ, գրել, գործել:

Դժբախտաբար դիմաց բառն ալ իբրեւ սեռական, Տրական և աննախդիր քացառական ունէ նպաստ չ'ընծայիր «Զուարթուն»-ի սեռականին իբրեւ ուղղական կիրարկումին:

Դաւով հոգոց կամ հոգոց բառին, առանք սեռական հոլով չեն, այլ Տրական: Հոգոցը ազօթքի մը սկստածին առաջին բառն է. — «Հոգուոցն (նով) հանգուցելոց, Քրիստոս Աստուած, արա՛ հանդիստ և ուղորմութիւն», և այլն, այսինքն Քրիստոս Աստուած ողորմէ՛ հանգուցեալներու (մեռածներու) հոգիներուն: Սեռականը հանգուցելոց է, իսկ հոգոցը՝ արական:

Ինչպէս որ կը տեսնուի այս լուսաբանութիւններէն, Բ. Զուարթունի մասնաւոր ըրած բոլոր օրինակները իրեն դէմ կը խօսին, և ասոնք կ'ապացուցանեն որ կարելի չէ բոլորի ոտքերով պտըտիլ նոյն իսկ Քերականութեան Բառագլխարկին մասին մէջ:

Սեռական և Տրական հոլովները այնքան նման են իրարու որ գրաբարի մէջ սկսնակ աշակերտներ, և երբեմն ալ մեծեր, որ բան դիտնալու յաւակնութիւնը ունին, յաճախ կը չփոթեն իրարու հետ:

Բ. Ե.

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ՀԱՐՑԵՐ(*)

(Հ. Ա. Ղազիկեանի ՄԻ՝ ԳԻՒՔ . . .

ԳՐԵՑԷՔ . . . ին առքիւ)

Հ. Ա. Ղ. կը պաշտպանէ հիներէն մընացած լեզուական կարգ մը չքոտիք, որոնք հայ լեզուի ուսումն և ուսուցումը կը զբոսարացնեն ժամավաճառոյթ, ձանձրոյթ ու խրտանք պատճառող իրենց անխմաստ ու խրթին ծանրաբեռնումով: Ահա՛, իմ կարծիքով, այն կարգ մը աւելորդ խրթնութիւնները զոր պէտք է հեռացնենք մեր լեզուէն, եթէ կը սիրենք հայերէնն ու հայը. —

Ա. Անուան, անառանգ. — Հ. Ա. Ղ. սխալ կը համարէ այս ձևը և կը պահանջէ որ արմատ բառին ուն ըլի փոխուի հետեւեալներուն մէջ ըստ հին սովորութեան. — ամառ՝ ամրան՝ ամարանոց, ձմեռ՝ ձմրան՝ ձմերանոց, լեռ՝ լերան, դուռ՝ դրան: Բայց ի՞նչ հարկ կայ այսպիսի անխմաստ կանոնի մը թէ — ո՞ն յանդին քակումի պարագային ուն ըլի կը փոխուի, քանի որ հիները այդպէս ըրած են եղեր: Որպէս թէ հիները սխալական և հակասական չէին: Հապա ինչո՞ւ գրած են նաև. — բռն՝ բեռին, բուռն՝ բոլին, ծիծեռն՝ ծիծան, գառն՝ գառինք՝ գառանց, լեռն՝ լեռնակեցու թիւն, ձեռն՝ ձեռք՝ ձեռագիր՝ ձեռածիր, բեռինք՝ բեռանց: Արդ՝ ինչո՞ւ հանգուրժել այս հակասութեան. նախնիք կատարեալ չէին, և լեզուին բարեշրջումը իրենց մով չվերջացաւ. և մենք պէտք չէ յաւերժացնենք իրենց սխալները: Իսկապէս զարմանալի է որ աշխարհաբար գրականութիւն ընելու սկզբունքը ընդունելէ վերջ գեռ նախնեաց չքոտիքովն ու սխալներով կը նախանձայուզուինք: Զէ՛, ուն երբեմն ըլի փոխելու պէտք չկայ. ուն ուն է և կրնայ միշտ ուն մնալ:

Բ. Հեղինակ. — Հ. Ա. Ղ. կ'ըսէ թէ, միշտ ըստ նախնեաց, հեղին, ուղէտ, պարէն, պատճէն, ամէն, հայերէն, Բարգէն, Ներսէս, Մովսէս, Իսրայէլ, Միքայէլ բառերուն ի գիրը պէտք է ելի փոխենք հեղինական, աղետաւոր, հայերենի, պարենաւորել, պատճենի, ամենէն, հայերենագէտ, Բարգենի, Ներսեսի, Մովսէսի, Իսրայելի, Միքայելի, ամենասուրբ

(*) Տես ՍՈՒՆ, 1931 Փետրուար, երես 52:

և այլն բառերուն մէջ: Ի՞նչ է պատճառը այս փոփոխութեան. ոչ ոք գիտէ: Պարզապէս եզրակացուած է թէ նախնիք այդպէս ըրած են. բայց պատճառը, առոր պատասխան չկայ: Բայց նախնիք եչի չեն փոխած իւրը հետեւեալ բառերուն մէջ. — տէրունի, տէրունական, տնօրէնութիւն, տնօրէնութեան: Ինչո՞ւ այս հակասութիւնը որ աւելորդ ու անիմաստ է: Ի սէր հայերէնի տարածման և հայերէնի (հոգի կը գրեմ) ուսանողներուն զիւրութեան պէտք է վերցնենք հին եչի փոխուելու այս կանոնը, և չհետեւինք անհետեւողական նախնեաց: Արդէն Հ. Ա. Ղ. ալ ուրիշ առթիւ մը իրաւամբ կը գրէ թէ «... ինչ որ կայ Ոսկեղարու մէջ ոսկի չէ բոլոր. հոն կայ երկաթ ալ, պղինձ ալ, խեցի ալ»:

Գ. Հովտեմի.— Սովորութիւն եղած է նաեւ — իւր յանգը ու-ի փոխել հոլովման, խոնարհումի և բառակազմումի ատեն. բայց այս կանոնը տգեղութիւններ և անհարթութիւններ կը պատճառէ նոյնիսկ ընթերցման պարագային. օր. պատիւ՝ անպատուութիւն, հովիւ՝ հովութիւն հովութիւն: Ի սէր զիւրութեան, կարծութեան, սահունութեան ինչպէս նաեւ կամոնի, լաւագոյն է, ըստ ինիի կորուսման կանոնին, գրել՝ հովութիւն, հովութիւն, անպատուութիւն, հաշուիլ, պատուիլ (հոս տեղը չէ խօսելու հայերէնի ուղղագրման բարեփոխութեան ընդհանուր հարցին շուրջ. այդ մասին արդէն խօսած եմ իմ ԽՈՐՀ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ և ՈՒՂՂԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ գրքոյ կներուս մէջ): Անշուշտ պիտ' առարկուի թէ ատանկով հայերէնի դէմ ոճիւր գործած կ'ըլլանք, քանի որ կանոնը չի ներեր բաղաձայնէ վերջ չգրել: Սակայն կանոնը կը ներէ. չէ՞ որ կը գրենք նաեւ եկեղեցոյ, հոգեոյ և այլն. այս կը նշանակէ թէ հայերէնի մէջ հնչաբանօրէն անկարելի չէ բաղաձայնէ վերջ չհնչել: Եւ դեռ նկատել որ նախնիք նոյն իսկ ամբողջովին յապաւած են այդ իւր արծուսնգ, արծուսնգութիւն բառերուն մէջ:

Դ. Ձխօսիր.— Ժխտական բառերու ըսկիդը չա մը կայ. չխօսէի, չխօսեցայ, չխօսիմ, չխօսած, չխօսող, չխօսելու ևն, բացի սահմանական ներկայէն ուր կ'ունենանք՝ չեմ խօսիր, չես խօսիր, չի խօսիր և այլն: Ահա ճիշդ այս չի խօսիր-ին վրայ

է որ չատեր, ուսեալն ալ, թերուն ալ կը սայթաքին, առանց ինիի գրելով զայն՝ չխօսիր: Ես ալ նոյնը ըրած եմ զիտակցաբար, և ահա պատճառներս: — Լեզուն միայն բանասէրին, քերականին, լեզուաբանին և ուսեալին համար չէ, այլ ժողովրդին. առաջ խօսուած է ժողովրդին կողմէ, և յետոյ գրուած: Արտառոց է ակընկալել որ ժողովրդին մեծ զանգուածը քերականութիւն սովորած ըլլայ և զայն կիրարկէ բան մը գրելու ատեն, փնտռելով բայերուն սահմանականն ու ստորագասականը, և ասոնց այսինչ ժամանակն ու դէմքը. չենք կրնար ակնկալել որ նո զանազանէ սահմանական ներկայ եղակի երբորդ դէմքը և գրէ չի քերէր, ինչպէս նաեւ ստորագասական անկատարի եղակի Գ. դէմքը, գրելով քերէր: Ուստի պէտք է կանոնը ընդհանուր ընել, այնպէս որ զփութութեան և սայթաքման առիթ մը պակսի հայերէն սովորողներուն համար: Հայերէնի հոլովականութիւնը (inflection) որ ներկայիս ալ կը գործէ (ինչ որ առաւելութիւն մ'է և իսկական պայման ռեւէ կենդանի լեզուի համար որ կենդանի մնալ կ'ուզէ) ուրիշ շատ մը պարագաներու մէջ, առանց կանոնի, զանազան տառեր ջնջած կամ փոխած է, որոնց քով չիւնն ինին ձգելը և միայն չա թողուլը բան մը չէ. ահա ատենք. — 1. Բառամիջի ու-ն ըթի փոխուելու կանոնը ունինք, (տուն՝ տընակ) բայց բառավերջի ու-ն երբեք. և սակայն կոչ փոխած ենք կը-ի, որու ըթն ալ տպաթարցի փոխած կը ձգենք (կ'երգեմ): 2. Ոյ կը փոխուի ու-ի (լոյս՝ լուսաւոր, բոյժ՝ բուսեմ) բայց ըթի չփոխուիր կամ չի կորսուիր, ըստ կանոնի. այսու հանդերձ վերը տեսանք որ այդ ալ պատահած է քանիցս. (բոյժ՝ բժիշկ, և այլն): 3. Է-ն ինիի կը փոխուի (մէտ՝ միտում), բայց ըթի՝ ոչ. և սակայն լէզ բառը տուած է լիզել, և յետոյ նաեւ լզել: 4. Կանոն չունինք վերջաւանի իւ-ն հ-ի փոխելու, բայց միակը փոփոխած ենք մեկի: 5. Իւյ-ն հ-ի փոխելու կանոն չունինք, և սակայն միայնը փոխած ենք մեկ-ի: 6. Իւն յանգը ձգելու կանոն մը չունինք, և սակայն խղկորիւնը եղած է խոնկոր: 7. Իւ-ն ինիի փոխելու կանոն չկայ, բայց Տիւ տուած է Տի (ինչպէս տարի՝ տարեք), թիւբալ՝ թիրախ, իւժ՝ իմ,

խը՛ր՝ իր, իւնձ՛ ինձ, կիւրակէ՛ կիրակի, հիւսիս՛ հիւսիս, ճիւս՛ ճիւս, չիւզ՛ չիւզ, Տիւր՛ Տիւր, փիւզ՛ փիւզ: 8. Իււը ձգելու կանոն չունինք, բայց վերը տեսանք արդէն թէ արխն տուած է արնոս, արխը՛ արւոտ, ևայլն: 9. Ահա նաեւ իւ-ի այլազան հնչափոխման ուրիշ օրինակներ. — Լիւզ՛ լոյզ՛ լողալ, դիւզ՛ գեօզ՛ գեւզ՛ գեղջուկ, դիւր՛ դուր՛ դուրան՛ զոր, իւզ՛ եզ, թիւր՛ թերի, թիւն՛ թոյն, հիւր՛ հրաւիրել, իւ-թանասուն՛ եօթանասուն, միւսոս՛ միւսոս, հիւզենակ՛ հեղինակ, հիւպարքոս՛ եպարքոս, հիւս՛ ուսին՛ ուսի, նիւս՛ նուս, նիւթ՛ նօթճել, շիւարիլ՛ շուարիլ, քիւսիթա՛ քուսիթա: 10. Տեսէք նաեւ թէ ի՛նչ այլազան հնչափոխմանց կ'ենթարկուի այլը. — քայլ՛ քալել, այլ՛ ալ, այս՛ ասանկ, դայթ՛ զըթիլ, այլ՛ էրիկ, համայն՛ ամէն, ժայռ՛ ժեռուտ, հայթայթանք՛ հեթեթանք, ծայր՛ ծիր, սայր՛ սուր՛ սուսեր, ճայրոտ՛ ճերոտ, խայթ՛ խնթել՛ խոթել, խթել, ևայլն: 11. Ուրիշ ձայնաւորներ ալ պէտքիս ձայնափոխմանց կ'ենթարկուին առանց նուիրագործուած բանաձեւուած կանոնի. — խայտառակ՛ խայտառկութեան, ամառ՛ ամռան, բերան՛ բերնի, ցորեան՛ ցորենի, ուրո՛ ուրբել, վերայ՛ վրայ, աւել՛ աւել՛ աւլուք, կաղանդ՛ կաղընտել, ստոր՛ ստրուկ, անաղի՛ անլի, բոյլ՛ բոլոր, մօլար՛ մոլոր, առնել՛ ընել, արգելք՛ արգիւլել, լինիլ՛ ընիլ՛ ըլլիլ՛ ըլլալ, զե՛ զիւահար, կանգնիլ՛ կայնիլ, անկանիլ՛ ընկնիլ՛ լինալ, կոտոր՛ կոտրել՛ կտրել, կարենալ՛ կրնալ, տակ՛ ըսել, ցերեկ՛ ցորեկ, ուղարկել՛ զրկել, ժողով՛ ժողվել, անճարակ՛ անճրկիլ, կոճակ՛ կոճկել, օղակ՛ օղկել, առաջ՛ առջև, պարապ՛ պարպել, ևայլն ևայլն, ևայլն: 12. Ու չաղկապ-չօղակապ ալ ձգած ենք բառերու մէջէն. — տասնու-մէկ՛ տասնըմէկ, տասնուչորս՛ տասնըչորս:

Խնդրին քիչ մը աւելի մօտենանք: 13. Կանոն չունինք բառավերջի ինին ըթի փոխելու, բայց մի փոխած ենք մը-ի. քար մի՛ քար մը: 14. Հոլովման, խոնարհման և բառակազմումի մէջ չմտնող բառերու բառավերջի ինին ձգելու կանոն չունինք, բայց պատասխանի եղած է պատասխան. տեղի՛ տեղ, արփի՛ արփ: 15. Գրաբար բացառականի ինինները աշխարհաբարէն արդէն ձգուած են. ի բանէ՛ բանէ, ի վար-

դէ՛ վարդէ, ի նոցանէ՛ անոնցմէ. 16. Ի նախդիրը ձգած ենք նաեւ աշխարհաբարի հյց. հոլով բնութեան խնդիրներէն. նրատի ի Դուին, նատի ի տան, մտանիլ ի քաղաք, ելանիլ ի լեռան, դարձ ի ճանապարհ արդարութեան, ևայլն, զորս կը թարգմանենք՝ Դուին նատիլ, քաղաք մտնիլ, լեռը ելլել, ևայլն: 17. Նաեւ կանոն չունինք բառակիրգրի ուն ձգելու, բայց կ'ըսենք՝ ոչինչին՛ չնչին, ոչ զոյ՛ չկայ, ոչ ունին՛ չունին ևայլն: Հ. Ա. Դ. անշուշտ կը տեսնեք եւս արքանութեան Ո-ն կրնայ կորչիլ, ինչո՞ւ Զի եօթիւ-ին ինին (որ կորուսման ենթակայ է արդեւ յաճախ) չի կրնար կորսնիլ: 18. Հ. Ա. Դ. կը ցուցնէ թէ սահմ. ներկայ եզ. Գ. գէմքին ժխտական ձեւին մէջ (չեմ ի ծաղկիլ, չես ի ծաղկիլ, չե ի ծաղկիլ ևայլն, ինչպէս արդէն բացատրած է Հ. Ա. Այսերեսն) «չե-ի ձեւը ամփոփուելով կ'ըլլայ չի», չի ծաղկիր. այսինքն բառավերջի անկորուսելի է գիրը ինկած է, բայց նախդիր ինին մնացած է: Բայց հայերէնը հ-ի, մանաւանդ բառավերջի հ-ի անկման օրէնք չունի, իսկ ինի նախդիրին անկումը գրեթէ բացարձակ օրէնք է աշխարհաբարի մէջ, ինչպէս քիչ վերը տեսանք: Արդ՛ երեւ անկորուսելի է-ն կը կորսուի, ի՞նչ պատճառ կայ որ կորուսելի եւ կորչելի ու կորչելիք նախդիր ինին անկման պատգամը վայնասուն մը կը փոքնեն Հ. Ա. Դ. ազիկեանները:

Հ. Ա. Դ. որ բառավերջի ըթի և ինի անկման տառն ապաթարց կը գործածէ, գրելով կ'երգեմ, մ'երգեր, ինչո՞ւ ոչ ե ի (ծաղկիլ) ձեռն երբ երկու անկորուսելի տառեր՝ ո և ե կ'իյնան, ասոնց տեղը գէթ ապաթարց չի գործածեր, ու չի գրեր՝ 'չի ծաղկիր: Ինք այս խոշոր ուղտը կը կալէ առանց բերան բանալու, և երբ ուրիշ մ'ալ կ'ըլլէ, ի սէր հայերէնի պարզոցման և զիւրացման, սա վտարանդի նախդիր ինին ալ վտարելու այդ ձեռն, գրելով չծաղկիր, այն տառն վայնասուն կը փոքնէ թէ փոքրիկ ձկնիկ մը կուլ գացած է, և ուստի տիեզերքը պիտի փչի այդ պատճառաւ, չը հանդուրժելով այդպիսի ծանրածանր անարդարութեան մը: Հ. Ա. Դ. կ'առարկէ թէ յիսուի բառին շեշտը չա տառին վրայ կու գայ, բայց քանի որ բաղաձայնները շեշտ չեն առներ ուստի պէտք է չի գրել: Դար-

ձեռք դրանք տամ որ չան չէ որ կը չեշտուի. այդ անկարելի է. այլ չա տառն վերջ կկող ըթ ձայնաւորը, ինչպէս արդէն վերե ցուցուցած եմ չպիտի ձեռն առնիւ:

Ուրեմն՝ երբ վերե յիշուած այդքան ապօրինի (անշուշտ երեւութապէս) հնչափոխմանց կը հանդուրժենք և զանոնք կը կիրարկենք, ի սէր հայերէնի գիւրացման, ի սէր անոնց որ այս դժուարին օրերուն հայերէն սովորելու մտահոգութիւնը ունին, և ի սէր հայերէնի ուսուցիչներուն որ աշակերտաց շարագրութեան և ուղղագրութեան փորձերը սրբագրելու տաղակալի գործը ունին, ձգենք նաև այդ ինն, և թող օրէնքը բացարձակ ըլլայ թէ՛ ժխտական բայերուն սկիզբը միմիայն չա է: Եւ եթէ այս իբր բացարձակ օրէնք չենք ընդունիր, զոնէ սխալ չհամարենք, և թուլութիւն ընենք յիսուի, չծաղկիր բայերը և նմանները: Նախնիք որ բաւական խոշոր թոյլտուութիւններ ըրած են իրենք իրենց՝ անշուշտ այս փոքրիկ յապաւումն ալ մեղի կը ներեն. եթէ չներեն՝ մեղքը իմ ձիւս:

Ե. Խոյնդոտ. — Կարծեմ թէ լաւագոյն է սխալ չհամարել առանց ըթի գրուած կարգ մը բառեր. — խոչնդոտ, արագնթաց, հիւրնկալ, գերնախ, նորնծայ և նման բառերը: Պէտք չէ ակնկալել և պահանջիլ որ ամէն ունոնք որ երկու տողոնց տոմասի մը կամ նամակի մը գրել ստիպուած են, զիտնան նաև իրենց գործածած բառերուն քստուգաբանութիւնը: Առհասարակ սխալ կարծիք մը կայ թէ ամէն մէկ բառ պէտք է իր երեւոյթովն իսկ հաղորդէ իր կազմումի՝ ստուգաբանութեան պատմութիւնը: Այդ անկարելի է արդէն, քանզի ամէն բառի և մասնիկի ստուգաբանութիւնը ծանօթ չէ, ծանօթ կարծածներէն չատերը ենթադրական և առարկելի են, իսկ ստոյգներն ալ միայն սակաւաթիւ մարդոց ծանօթ են: Բացայայտ է որ վերոյիշեալ բառերը ըթով գրուելու են փոքրիկներու գրքերուն մէջ, քանի որ ատանկով աւելի գիւրաւ կը կարգացուն, բայց մեծերուն համար սխալ համարելու չէ առանց ըթի գրելը: Եւ արդէն ունինք կարգ մը բառեր որոնց արմատէն ինկած է ըթը, նոյնիսկ բառասկիզբի, ինչպէս՝ ստանձնել, ստեղծել, ստեղծել, ստղասնել, ստահակ, ստոր, ստոյգ, ստունկանել:

Զ. ԵՐԱՆԴԱՒՈՐՈՒՄ. յեկած, ուսած. —

Հ. Ա. Ղ. սխալ կը համարէ այս բառերը, և իրաւամբ: Սակայն այդ արդէն գործածական գործած սխալները կը նուիրա-

գործուն բառերուն երանգաւորման հիմնական օրէնքով որ անոնց ծնունդ տուողն իսկ է իմ կարծիքով: Այս սկզբունքով է որ լեզուին մէջ նոր բառեր կը կերտուին հին բառ մը քիչ մը հնչափոխելով. այսպէս՝ տարրեր իմաստ ունին ազատ և ախտ, թեղ և թիլ, ճանապարհ և ճամբար, մորթ և բուրդ, դար և թառ, խօսնակ և սոխակ, կլոր և գլոր, գունդ և գունտ, զնդակ և զնտիկ, կոտորել՝ կտորել և կտրել, հաւանիլ և հաւնիլ, վայելել և վայլել, շարթուան (կամ շարթու) և շարթուան (օր), անօրէնութիւն և տնօրինութիւն, աւերութիւն և տրտմութիւն, վարժապետ (կամ վարդապետ) և վարպետ, աշակերտ և աշկերտ, առասան և երասան, խոռոչ և խորշ, եայլն: Նմանապէս տարրեր երանգ ունին յեկած հարազատ ձեր և յեկած նորաստեղծ ձեր. յեկած կը գործածենք երբ խօսքին իմաստին մէջ կայ մեծղիւթեան, ուժգնութեան, ծանրութեան, կոխի, փլուծի կամ անկման դաղափարը. օր.՝ հրետասայլին յեկած թնդանօթը, անթացուպին յեկած կաղը, մոյթին յեկած պոտը (գուցէ հեծնել բային հետ առնչակից է): Մինչդեռ յեկած կը յարմարի երբ թեթեւկիւթեան, փափկութեան, մեղմութեան և փաղաքշանքի դաղափար արտայայտել կ'ուզուի. օր.՝ մացառին յեկած ծաղիկը, մայրիկին ուսին յեկած մանկիկը, եայլն:

Ուսանաւ. բառը ընդհանուր և ընդարձակ իմաստ մ'ունի. օր.՝ Ուր ուսանած ես. — այսինչ դպրոցը (չառ մը բաներու համար, ընդհանուր կերպով): Հայերէն զասըղ ուսած ես. (մասնաւոր, մէկ բան):

* * *

Լեզուին ոգին կը կայանայ յստակութեան, գեղահնչման և կարծութեան երեք յատկանիշներուն մէջ: Հոլովականութեան գործօն սկզբունքը կը գործէ ասոնց ի նպաստ. և ինչ որ անոնց հակառակ չէ պէտք է ընդունիլ, և ոչ թէ քարայրնել լեզուին կանոնները, իբր թուր ու պատնէջ գործածելու պատշաճ նորութեանց դէմ: Լեզուարաններուն ու քերականներուն համար վստահ կը կայանայ լեզուին ոգին և բառերու յեղումը մոռնալուն մէջ, կոռչելով բաղդատապէս երկրորդական կանոններու և բառերու այսինչ կամ այնինչ կայակի (statique) ձեռն: Շատ մը տեսակէտներով հայերէնը ճկուն լեզու մ'է. պէտք չէ կըրացումի և քարայրումի տակ ճգմել զայն:

ՎԵՐՋ

Խ. Պ. ԲԱՐՍԱՇ

ՈՒՂՂԱԼԻՔ

Այս յօդուածի նախագի մասին մէջ, ՍԻՈՆ, 1931, Թիւ 2, երես 53, ա. սխալակող՝ վերջ 27րդ, բաղաձայնով բառը կարգաւ ձայնաւորով: